

УДК 338.48(560)

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В ТУРЕЧЧИНІ

Г. Єремія

*Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
м. Чернівці, Україна*

Розглянуто туристично-ресурсний потенціал Турецької республіки. Описано історико-культурні та природні рекреаційно-туристичні ресурси, а також туристичну інфраструктуру. Схарактеризовано особливості розвитку туристичної галузі країни. Розглянуто проблеми та перспективи розвитку туризму в цій країні.

Ключові слова: туризм, туристично-ресурсний потенціал, рекреаційно-туристичні ресурси, Туреччина, Мала Азія, турецькі курорти.

Однією з найпопулярніших туристичних країн Середземноморського басейну є Туреччина. Відпочинок у цій країні – це найдовший туристичний сезон у Європі, можливість отримання візи після прильоту, гарячі тури, екскурсії, доступні ціни і хороший відпочинок. Ця країна володіє значними рекреаційно-туристичними ресурсами. Все це дозволяє розвиватися туризму досить швидкими темпами.

В даній статті спробуємо схарактеризувати туристично-ресурсний потенціал Туреччини та особливості розвитку туризму.

Туреччині та особливостям розвитку туризму в цій країні присвячено чимало праць українських вчених, зокрема, О.О. Бейдик, І.А. Дубович, П.О. Масляк та ін.

Туреччина (тур. Türkiye), офіційна назва Турецька Республіка – країна, розташована між Чорним і Середземним морями, межує на сході з Вірменією, Грузією й Іраном, на південному сході з Іраком і Сирією, на заході з Грецією й омивається Егейським морем, на північному заході межує з Болгарією [3].

Туреччина має великий туристичний потенціал. Пляжі й курорти її субтропічних узбереж доповнюються багатючими археологічними та архітектурними пам'ятками, починаючи з часів хеттської держави і гомерівської Трої. Особливо багато пам'яток часів стародавніх Греції та Риму. Використанню цього потенціалу заважають релігійні проблеми і слабкість відповідної інфраструктури. Знову ж таки, сучасний потік у Туреччину туристів з України та інших країн СНД має для неї велике значення. Найвідомішою курортною зоною стало Середземноморське узбережжя з центром Анталія.

Важливим чинником розвитку рекреацій і туризму в Туреччині є її географічне положення. Країна займає півострів Мала Азія, який з трьох боків омивається Чорним, Егейським і Середземним морями. Протяжність морського узбережжя порівняно із загальною площею країни є одним з найбільших показників у світі, що є потужним ресурсом розвитку пляжного туризму і диверсифікації на цій основі всіх інших видів відпочинку. Крім того, Туреччина дуже вигідно розміщена стосовно основних регіонів і країн, з яких можуть приїжджати туристи, перш за все Західної Європи. Туреччина займає 3 місце в загальному списку найбільш відвідуваних країн.

Щорічно на територію цієї країни з'їжджаються 46% від загального числа туристів усього світу, у тому числі з різних регіонів СНД – 12%. Крім покупок, ця країна залучає туристів з усього світу ще і тим, що Туреччина славиться високим комфортом готелів, відмінним сервісом, а саме головне, найдавнішими пам'ятками історії й архітектури [2].

На території Туреччини переважають висоти від 800 м на заході до 2000 м на сході. На півночі розташовані Понтійські гори (до 3937 м), на півдні — хребти системи Тавра (до 3726 м). Найвища вершина Туреччини — згаслий вулкан Великий Арарат (5165 м) на Вірменському нагір'ї. Інші вулкани: Сюпхан, Немрут, Ерджіяс.

У горах Вірменського нагір'я беруть початок великі ріки Тигр, Євфрат, Кура, Аракс. Основні ріки Анатолійського плоскогір'я — Кизил-Ірмак, Сакар'я. На внутрішніх плоскогір'ях — великі безстічні солоні озера Ван і Туз [5].

Приваблюють туристів і погодні умови узбережної частини Туреччини, де панує субтропічний середземноморський клімат, або так звані сухі субтропіки. Він характеризується доволі сухим і спекотним літом, що є надзвичайно сприятливою умовою для літнього відпочинку. У внутрішніх районах панує континентальний клімат, на сході у горах переважає гірський.

Ліси і чагарники займають менше ніж 1/4 території країни. Не вистачає прісної води. Навіть найдовша річка країни Кизил-Ірмак, яка впадає в Чорне море, у нижній своїй течії є солоною. Найбільші озера Ван і Туз теж солоні. Природно-історичним рекреаційним ресурсом, розміщеним у віддаленому і нестабільному регіоні, є гора Брюк-Аррі (Великий Арарат). За біблейськими легендами саме до цього згаслого вулкана (5165 м над рівнем моря) пристав Ноїв ковчег. Археологічні експедиції продовжують його шукати, створюючи базу для подальшого розвитку туризму в цій частині Туреччини [3].

Місцем археологічного і пізнавального туризму є знаменитий горб Гісарлик поблизу міста Чанакалле. Тут відкопано залишки всесвітньо відомої Трої, знайдено більш як 10 поселень різного віку. Нині туристи можуть побачити руїни давніх вулиць, театрів, храму Афіни тощо.

До туристичних об'єктів країни належать 32 національні парки, розміщені в усіх регіонах країни. Багато з них органічно поєднують у собі природні об'єкти, що вражають уяву, з пам'ятками історії й архітектури, підземні міста, яких більше ніде не виявлено у світі, з мінеральними і термальними джерелами. Значна кількість туристичних об'єктів знаходиться у найбільшому місті країни Стамбулі. Їх унікальність виявляється у поєднанні декількох культур. Християнські храми V-XIV ст., що не були зруйновані, перебудовані у мечеті. Таких храмів не менше десяти, серед яких виокремлюються собор святої Софії (532-536 рр. н. е.) та акведук Боздоган, збудований у Стамбулі (Константинополі) ще раніше (368 р. н. е.) [8].

У місті є декілька фортець, багато мечетей, побудованих, починаючи з XV ст. Серед них виділяється третя головна святиня ісламського світу - мечеть Ейюн (XV ст.). Дуже популярна серед туристів Блакитна мечеть, або Ахмедіє (1609-1616рр.) стіни якої вкриті плиткою дуже приємного блакитного відтінку, тому здається, що все приміщення наповнене неземним світлом. Крім того, біля мечеті височать аж 6 мінаретів. Найвеличніші мечеті Стамбула Аїя-Софію і Блакитну (Ахмедіє) розділяє

лише сквер. Турки вважають найгарнішою мечеть Сулейманіє, яка збудована у 1550-1537 рр. Для українців це місце теж примітне. Тут знаходиться мавзолей султана Сулеймана та його дружини, знаменитої українки Роксолани [6].

Стамбул відомий численними палацами, літніми і приморськими павільйонами, скверами та парками. Особливо багато тут найрізноманітніших музеїв. Музеями стали, щоб примирити християн і мусульман, храми святої Софії та святої Ірини. Багато музеїв відображають турецьку історію, культуру і мистецтво. Серед них виокремлюються Будинок-музей Атаюрка, музеї Археологічний, Турецького та ісламського мистецтва, Живопису та скульптури, Образотворчих мистецтв, Турецької кераміки, Турецьких килимів тощо.

Значно менше пам'яток історії та архітектури у столиці, але й тут туристи знайдуть чимало цікавого. По-перше, велику притягальну силу має Старе місто, розташоване довкола середньовічної фортеці. Збереглися й історичні пам'ятки римської доби (храм Августа (II ст. до н. е.)), руїни римських терм, колона Юліана (IV ст. н. е.). У місті багато середньовічних мечетей, а також музеїв. Найбільшою популярністю користуються мавзолей і музей Атаюрка, Етнографічний музей тощо [1].

Найпопулярніші курорти в Туреччині — Сіде, Белек, Мармарис, Анталія, Кемер, Аланія, Бодр, Фетхієсум [7].

Сіде — старовинне приморське місто, що розташоване на півострові неподалік від Анталії. Цей дорогий і престижний курорт дарує своїм гостям умиротворення і тишу, можливості засмагати на прекрасному пляжі і насолоджуватися морем, та іншими розвагами, а також помандрувати екскурсіями по слідах Антонія і Клеопатри, місцями слави Олександра Великого.

Белек — молодий турецький курорт, спроектований провідними світовими архітекторами. Тут все створено для комфортного відпочинку, інфраструктура курорту включає буквально все, що можна побажати, в тому числі чисельні гольф-клуби. Поруч з курортом розташовані великий національний парк, сосновий та евкаліптовий ліс, апельсинові плантації.

Мармаріс є перлиною серед турецьких курортів. Тут дуже гарні умови для дайвінгу та купання в морі, на його набережній довжиною 4 кілометри розташовані нічні клуби, кафе, ресторани. Дуже гарний парк, середньовічна фортеця, звідси ходять пороми на грецький острів Родос.

Анталія — один з кращих, і найпопулярніших курортів світу. Гори захищають Анталію від холодних вітрів, що створює унікальний субтропічний мікроклімат. Тут завжди гарна погода, велика кількість доступних готелів, у яких пропонуються різноманітні розваги.

Кемер не дарма називають “Богом обдароване місце на землі”. На території стародавньої Лікії зараз розташовується популярний турецький курорт, де є все — і море, і засніжені Таврські гори, і сосново-евкаліптові ліси, і бананові, лимонні й апельсинові плантації. І, звичайно ж, безліч готелів.

Аланія — ще один заслужено популярний турецький курорт. Тут дивовижний клімат, і найширші можливості для відпочинку, в тому числі активного. Пам'ятки Аланії — візантійська фортеця, Червона Вежа, і сталактитова печера Далматаш.

Бодрум є улюбленим місцем відпочинку музикантів, поетів, художників зі всього

світу. Один з найпрестижніших турецьких курортів просто створений для відпочинку — мальовничі бухти Середземного моря, і чудові золотаві пляжі змінюються соновими лісами, і апельсиновими гаями.

Курорт Фетхіє володіє чудовими можливостями для дайвінгу, та водних видів спорту. Лагуна Олю Деніз відома на весь світ, а в тутешніх лісах ростуть сріблясті ялини та інші унікальні дерева. Фетхіє — прекрасне місце для екскурсій, тут можна побачити фортецю Родос, руїни стародавнього міста Телмесос і багато інших цікавих речей [7].

У Туреччині постійно зростає кількість іноземних туристів. Їх чисельність уже перевищила 10 млн осіб. Країна має всі умови для подальшого розвитку рекреаційно-туристичного комплексу. Завадити цьому можуть лише політична нестабільність, яка супроводжується терористичними актами, а також часті руйнівні землетруси на морському узбережжі.

Туреччина намагається всіляко диверсифікувати свою рекреаційно-туристичну галузь, не обмежуючись лише пляжами та пізнавальним туризмом і намагаючись хоча б трохи позбутися яскраво вираженої сезонності в обслуговуванні туристів. Із цією метою починають упроваджуватися проекти розвитку лікувального і зимового видів туризму.

В Туреччині особливо перспективні кліматолікування, грязелікування тощо. Але в країні починають освоювати ще один вид туризму, який можна назвати клінічним. Справа у тому, що в США і країнах Західної Європи лікування є надзвичайно дорогим. В Туреччині за доволі високого фахового рівня лікарів і сучасного обладнання діють порівняно низькі ціни на стоматологічні послуги, операції на серці й операції з видалення пухлин, штучне запліднення, операції з пластичної хірургії тощо. Постійно зростає кількість іноземних туристів у клініках країни, особливо у відділеннях кардіології, ортопедії та загальної хірургії.

У загальноекономічному плані за розвитком туризму різні частини Туреччини доволі суттєво відрізняють, особливо у східній частині країни, є основою наростання ісламського та етнічного екстремізму, провокує масову міграцію населення зі Східного Анатолійського регіону в західну частину Туреччини і в без того перенаселений Стамбул. У східній частині держави покращити соціально-економічні показники, як вважають політики, може розвиток зимового і гірського туризму. Уряд розробляє проект перетворення Східного Анатолійського регіону у світовий центр зимового туризму зі створенням 17 центрів катання на лижах. Це дасть змогу працевлаштувати до 1 млн. осіб і залучити понад 3 млн туристів. На базі спортивних споруд можна проводити континентальні і світові чемпіонати, Зимові олімпійські ігри.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бейдик О.О. Рекреаційна географія : навч.-метод, комплекс дисципліни / О.О. Бейдик. — К.: Обрії, 2007. — 96 с.
2. Дубович І.А. Країнознавчий словник-довідник / І.А. Дубович. — К.: Знання, 2008. — 839 с.
3. Енциклопедія країн світу. — К.: Науково-виробниче об'єднання "Економіка". — 2004. — 325с.
4. Истомин В.И. Страны мира: справочник туроператора и туриста / В.И. Истомин, Б.Т.

- Лагутенко. – М.: Советский спорт, 2000. – 224 с.
5. *Масляк П. О.* Країнознавство: Підручник. – К.: Знання, 2007. – 292с.
 6. *Масляк П.О.* Рекреаційна географія: навч. посіб. / П.О. Масляк. - К.: Знання, 2008. - 343 с.
 7. <http://svit.ukrinform.ua/Turkey/turkey.php>
 8. <http://www.wikipedia.org>

*Стаття: надійшла до редколегії 02.06.2012
прийнята до друку 12.06.2012*

FEATURES OF TOURISM IN TURKEY

G. Jeremia

*Chernivtsi National University named after Yuriy handicrafts
Chernivtsi, Ukraine*

Considered tourist resource potential of the Turkish Republic. We describe the historical and cultural and natural recreation and tourism resources and tourism infrastructure. Author determined peculiarities of the tourism industry of the country. Problems and prospects of development of tourism in this country.

Keywords: tourism, tourist resource potential, recreation and tourism resources, Turkey, Asia Minor, the Turkish resorts.

ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ ТУРИЗМА В ТУРЦИИ

Г. Еремия

*Черновицкий национальный университет имени Юрия Федьковича
г. Черновцы, Украина*

Рассмотрены туристско-ресурсный потенциал Турецкой республики. Описаны историко-культурные и природные рекреационно-туристические ресурсы, а также туристическую инфраструктуру. Охарактеризован особенности развития туристической отрасли страны. Рассмотрены проблемы и перспективы развития туризма в этой стране.

Ключевые слова: туризм, туристско-ресурсный потенциал, рекреационно-туристические ресурсы, Турция, Малая Азия, турецкие курорты.